

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ
  - 1.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ
  - 1.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
  - 1.3 หลักการบริหารงานวิชาการ
2. ขอบข่ายภารกิจการบริหารงานวิชาการโรงเรียน
3. ประสิทธิภาพโรงเรียน
  - 3.1 ความหมายของประสิทธิภาพ
  - 3.2 โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ
  - 3.3 ลักษณะประสิทธิภาพของโรงเรียน
4. บริบทของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

การบริหารงานวิชาการ

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ มีหน่วยงานทางการศึกษา นักวิชาการ นักบริหารได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและสรุปได้ ดังนี้

นงนุช อัสสัมภินวงศ์ (2549, หน้า 12) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับการปรับปรุง การพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเรียนการสอน ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกั้งงานวิชาการไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมภายในหรือภายนอกห้องเรียน

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 21) ได้ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษาหรือโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยงานย่อยอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร วิธีสอน สื่อการเรียน การสอน การวัดผลและการประเมินผล การประกันคุณภาพการศึกษา และงานอื่นๆ

จำลอง โคตรพัฒน์ (2555, หน้า 21) สรุปไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง ภาระที่โรงเรียน ผู้บริหาร ครูทุกคนจะต้องร่วมกันจัดการให้มีการดำเนินการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และประสานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการบริหารงานวิชาการคือ การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้ได้ผลดีและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

Robert S, Fiste (1957, อ้างถึงในสันติ บุญภิรมย์, 2552 หน้า 21 – 22) ได้สรุป การบริหารงานวิชาการ ไว้ว่า งานวิชาการ คือ หน้าที่ที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบทางวิชาการ เริ่มตั้งแต่กำหนดปรัชญา และจุดมุ่งหมายของการศึกษาของโรงเรียน โดยคำนึงถึงบุคคลในอาชีพต่างๆ ของชุมชนเป็นพื้นฐานรวมทั้งการประเมินผลโปรแกรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ตลอดจนการวัดผลเพื่อติดตามการเรียนการสอนให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า งานวิชาการ เป็นหัวใจของสถานศึกษาหรือโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยย่อยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อผู้เรียนในเรื่องการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนารอบด้านจนเต็มศักยภาพ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นภาระของผู้บริหาร ครูผู้สอน ร่วมกันจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 35 – 41) นำเสนอว่าการกระจายอำนาจในการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังสถานศึกษา ประกอบด้วยงาน 4 งาน คือ

งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป โดยกล่าวถึงและให้ความสำคัญกับงานวิชาการในลำดับต้น นอกจากนี้จากการติดตามและประเมินผล การบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศก็ให้ความสำคัญในการ ติดตามด้านคุณภาพการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในกลุ่ม สาระต่างๆ ทั้งภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็น ภารกิจหลักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน

บุชา ศรีสร้อย (2551, หน้า 15) ได้สรุปสาระสำคัญไว้ดังนี้ ผู้บริหารและ บุคลากรในสถานศึกษา เป็นผู้ที่มิบทบาท และหน้าที่สำคัญยิ่งในงานวิชาการ ถ้าบุคลากร ทุกคนมีความตระหนัก มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการศึกษาและจุดมุ่งหมายของการ จัดการเรียนการสอนที่รับผิดชอบแล้วย่อมเป็นการง่ายที่จะทำให้งานวิชาการนั้นบรรลุ และนำความสำเร็จมาสู่สถานศึกษา ดังนั้น จุดประสงค์ของหลักสูตร วิธีสอน กิจกรรมการ เรียนรู้ การวัดผล จึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องทางวิชาการอย่างหนึ่ง ที่จะทำให้นักเรียนมี คุณภาพตามต้องการ

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 39) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการ บริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหาร สถานศึกษา หากต้องการให้งานดังกล่าวดำเนินไปด้วยดีบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ผู้บริหารต้องนำกระบวนการทางการบริหารมาใช้กับงานวิชาการ เนื่องจากมีผู้เชี่ยวชาญใน การบริหารสถานศึกษาต่างๆ กล่าวไปในทางทิศทางเดียวกันว่า งานวิชาการถือเป็นหัวใจ สำคัญ เพราะการเรียนการสอนเป็นงานหลักของสถานศึกษา ส่วนงานอื่นๆ ในการบริหาร สถานศึกษาถือเป็นงานเสริม หรืองานสนับสนุนงานวิชาการ

จากที่แนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า งานวิชาการและ การบริหารโรงเรียน เป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการ สอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การ เรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจ การบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการ ผู้บริหารและบุคลากรใน สถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญยิ่งในงานวิชาการ ถ้าบุคลากรทุกคน ตระหนักถึงความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการศึกษาย่อมง่ายที่จะทำให้งานวิชาการนั้น บรรลุและนำความสำเร็จมาสู่สถานศึกษา และสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพมีความรู้เป็นคนดี คนเก่งของสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

หลักการบริหารงานวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 6 – 7) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการมีหลักการบริหาร คือ

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียนนักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลา และช้ากว่ากำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียนนักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ ทักษะคุณภาพ และการจัดการได้

นอกจากนี้ยังสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษา คุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา จึงอยู่ที่งานวิชาการ ซึ่งจะประกอบด้วยงานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมงานด้านวิชาการ รวมถึงงานด้านการวัดผลและประเมินผล ขั้นตอนการดำเนินงานด้านวิชาการ จะมีขั้นการวางแผนด้านวิชาการ ขั้นการจัดและดำเนินการ และขั้นส่งเสริมและติดตามผลด้านวิชาการ หลักการบริหารงานด้านวิชาการ คือ หลักแห่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อนุภรณ์ สนวนมะม่วง (2553, หน้า 23 – 24) ได้สรุปหลักการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญมากเพราะเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้านวัดผลประเมินผล ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านนิเทศการศึกษา ด้านส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาด้านจัดการเรียนการสอนที่จะสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้จริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี

จำลอง โคตรพัฒน์ (2555, หน้า 25) สรุปไว้ว่า งานวิชาการในสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท สามารถยกระดับให้สูงขึ้นได้ด้วยความเอาใจใส่ดูแลของผู้บริหาร ทั้งผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งหากจะมอบหมายให้คนใดคนหนึ่งกระทำแทนนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ เพราะบุคคลที่มอบหมายไปนั้นเขาไม่มีอำนาจโดยตรงในการให้คะแนนหรือให้โทษแก่ผู้สอน โดยหลักการของการบริหารงานวิชาการในเชิงพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสนใจที่จะใช้ประกอบเป็นแนวทางในการ

บริหารงานวิชาการให้มีความเจริญก้าวหน้า และทันสมัยต่อการบริหารงานในสถานศึกษาของตนให้บรรลุความสำเร็จด้านวิชาการต่อไป

จากแนวคิดต่างๆ พอสรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่ของการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ซึ่งต้องคำนึงถึงการพัฒนาลู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ นำไปสู่คุณภาพที่คาดหวัง คำนึงถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายได้ร่วมรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ คำนึงถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและความประหยัด การดำเนินงานทางวิชาการ การวางแผนงานวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน การแนะแนวการศึกษา การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การคัดเลือกหนังสือแบบเรียน เพื่อใช้ในโรงเรียน การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งหลักการดังกล่าว ย่อมจะสามารถบรรลุความสำเร็จ คือความเป็นเลิศทางวิชาการ

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการโรงเรียน

ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลความเป็นมาของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลนั้น สืบเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดีมีความสามารถ มีความสุข การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ในมาตราที่ 39 ที่ระบุให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารจัดการ ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนโดยตรง ซึ่งการกระจายอำนาจดังกล่าวจะทำให้โรงเรียน มีความ

คล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากแนวคิดดังกล่าวรัฐจึงได้บัญญัติเป็นกฎหมาย ไว้ในมาตรา 35 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ที่ระบุให้โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550, หน้า 28 – 121) ซึ่งมีขอบข่ายและภาระกิจการบริหารงานวิชาการ ไว้ 17 งาน คือ

1. การบริหารวิชาการ

1.1 หลักการและแนวคิด

1.1.1 ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริงโดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม

1.1.2 มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

1.1.3 มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้

1.1.4 มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น ทั้งระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.2 ขอบข่ายและภาระกิจงาน ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฯ

1.2.1 การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

1.2.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

1.2.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.2.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1.2.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.2.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

1.2.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1.2.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

1.2.9 การนิเทศการศึกษา

- 1.2.10 การแนะแนว
- 1.2.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 1.2.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 1.2.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
- 1.2.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 1.2.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 1.2.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 1.2.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 1.3 บทบาทและหน้าที่การดำเนินงานของสถานศึกษา
- 1.3.1 การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- 1.3.1.1 วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำไว้
- 1.3.1.2 วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อกำหนดจุดเน้นหรือประเด็นที่สถานศึกษาหรือกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาให้ความสำคัญ
- 1.3.1.3 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- 1.3.1.4 จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาเพื่อนำไปจัดทำรายวิชาพื้นฐานหรือรายวิชาเพิ่มเติมจัดทำคำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อจัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ประเมินผลและปรับปรุง
- 1.3.1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติ
- สรุปได้ว่า การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นมีความจำเป็นอย่างมาก เพราะสถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นเพื่อจัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน ประเมินผล และปรับปรุงต่อไป

1.3.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

1.3.2.1 วางแผนงานด้านวิชาการโดยการรวบรวมข้อมูลและกำกับดูแลนิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1.3.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปได้ว่า การวางแผนงานด้านวิชาการเป็นการวางแผนและกำหนดนโยบายทางวิชาการของโรงเรียน จัดทำแผนปฏิบัติการ จัดทำโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ ดำเนินการเกี่ยวผู้รับผิดชอบของฝ่ายวิชาการ ประสานงานกับผู้รับผิดชอบเพื่อวางแผนการดำเนินงาน กิจกรรมทางวิชาการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.3.3.1 จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยความร่วมมือของเครือข่ายสถานศึกษา

1.3.3.2 จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้นตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการเรียนรู้อิงกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อคุณภาพ

1.3.3.3 ใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้

1.3.3.4 จัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

1.3.3.5 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.3.3.6 ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนพิการด้อยโอกาสและมีความสามารถพิเศษ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างมากเพราะสถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามแนว

ปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อคุณภาพ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.3.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

1.3.4.1 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง โดย

- 1) จัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น
- 2) จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- 3) จัดให้มีวิชาต่างๆ ครอบคลุมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ
- 4) เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ่งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศ ผู้บกพร่อง พิการและการศึกษาทางเลือก
- 5) เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและโลก

1.3.4.2 สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนรู้การสอนและอื่นๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษ โดยความร่วมมือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเครือข่ายสถานศึกษา

1.3.4.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา

1.3.4.4 นิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาต้องจัดสอดคล้องให้ครอบคลุมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนรู้การสอนและอื่นๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตาม

กลุ่มเป้าหมายพิเศษ โดยความร่วมมือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเครือข่ายสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและรายงานผลให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ

1.3.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.3.5.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.3.5.2 ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

1.3.5.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

1.3.5.4 จัดกิจกรรมการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

1.3.5.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

1.3.5.6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือ กับบิดามารดาและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และสนับสนุนให้ครูและนักเรียนได้แสดงผลงานด้านวิชาการ

1.3.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

1.3.6.1 กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ

1.3.6.2 จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

1.3.6.3 วัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียน

1.3.6.4 จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

1.3.6.5 จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

1.3.6.6 จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

1.3.6.7 ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการประเมินการเรียนด้านต่างๆ รายปี/รายภาคและตัดสินผลการเรียนการผ่านช่วงชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.6.8 การเทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของสถานศึกษาที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการเทียบระดับการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน และเสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการพร้อมทั้งให้ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติการเทียบโอน

สรุปได้ว่า การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ต้องกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ และจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา พัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติผลการประเมินการเรียนด้านต่างๆ รายปี/รายภาคและตัดสินผลการเรียนการผ่านช่วงชั้นและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการเทียบโอนผลการเรียนเป็นอำนาจของสถานศึกษาที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ได้แก่ คณะกรรมการเทียบระดับการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ

และตามอัครยาตย์ คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน และเสนอคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรและวิชาการพร้อมทั้งให้ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติการเทียบโอน

1.3.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1.3.7.1 กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา

1.3.7.2 พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้นทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ

1.3.7.3 พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย

1.3.7.4 รวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดนโยบายให้งานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการนำงานวิจัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการทำวิจัยของครูผู้สอนทุกคน

1.3.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้

1.3.8.1 จัดให้มีแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียงเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองกับการจัดกระบวนการเรียนรู้

1.3.8.2 จัดระบบแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ จัดให้มีห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ Resource Center สวนสุขภาพ สวนวรรณคดี สวนหนังสือ สวนธรรมะ เป็นต้น

1.3.8.3 จัดระบบข้อมูลแห่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนของสถานศึกษาของตนเอง เช่น จัดเส้นทาง/แผนที่และระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายห้องสมุดประชาชน ห้องสมุด สถาบันการศึกษา พิพิธภัณฑ์ วิทยาศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.3.8.4 ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ เป็นการ จัดระบบข้อมูลแห่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนของสถานศึกษาของตนเองซึ่งต้องจัดให้มีแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียงเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองกับการ จัดกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมให้ครู ผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

1.3.9 การนิเทศการศึกษา

1.3.9.1 สร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจ กระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผลการนิเทศเป็นการ พัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการบริหาร เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้าและเกิดประโยชน์ สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครูเอง

1.3.9.2 จัดนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่อง เป็นระบบและกระบวนการ

1.3.9.3 จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศ การศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่สำคัญอีกงานหนึ่งที่ทุกคน ต้องตระหนักเพราะกระบวนการนิเทศภายในเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันที่ใช้เหตุผล การนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพเพื่อให้เกิด ความเชื่อมั่นว่าได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและตัวครูเอง แต่การจัดนิเทศนั้นต้องจัดให้ทั่วถึงและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบจึงจะมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพตามมา

1.3.10 การแนะแนว

1.3.10.1 กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยให้ทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3.10.2 จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน

1.3.10.3 สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3.10.4 ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยา การแนะแนว และดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้สามารถ บูรณาการในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน

1.3.10.5 คัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสม ทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะอนุกรรมการแนะแนว

1.3.10.6 ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ

1.3.10.7 ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน

1.3.10.8 ประสานงานด้านการแนะแนว ระหว่างสถานศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชน บ้าน ศาสนสถาน ชุมชน ในลักษณะเครือข่ายการแนะแนว

1.3.10.9 เชื่อมโยงระบบแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
สรุปได้ว่า การแนะแนว ต้องคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสม ทำหน้าที่ครูแนะแนว และต้องมีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยให้ทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

1.3.11.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชน

1.3.11.2 จัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานและการสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์ เรียบง่าย สะดวก รวดเร็วปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

1.3.11.3 จัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา (แผนกลยุทธ์ / แผนยุทธศาสตร์)

1.3.11.4 ดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินโครงการกิจกรรมสถานศึกษาต้องสร้างระบบการทำงานที่เข้มแข็งเน้นการมีส่วนร่วมและวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming Cycle) หรือที่รู้จักกันว่าวงจร PDCA

1.3.11.5 ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องด้วยการสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามีส่วนร่วม

1.3.11.6 ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

1.3.11.7 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

สรุปได้ว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามระบบงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยเป็นการบริหารงานปกติของสถานศึกษา มีการประสานงานกับคณะกรรมการการประกันคุณภาพการศึกษาของทุกฝ่ายทุกมาตรฐานที่รับผิดชอบ รวบรวมผลการดำเนินงานและประเมินแต่ละมาตรฐาน สรุปรายงาน จัดทำรายงานผลประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) รายงานผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.3.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

1.3.12.1 จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่น

1.3.12.2 ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน

1.3.12.3 ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ

1.3.12.4 พัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้ง หาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน ส่งเสริมชุมชนให้มีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูล ข่าวสาร โดยสถานศึกษาให้การสนับสนุนมีการสรุปผลและรายงานผลประจำปีการศึกษา

1.3.13 ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

1.3.13.1 ระดมทรัพยากรการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม

1.3.13.2 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

1.3.13.3 ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในที่อื่นๆ

1.3.13.4 จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น เป็นต้น

สรุปได้ว่า การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น เป็นการระดมทรัพยากรการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองนักเรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน การร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่นอีกทั้งยังเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง

สถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

1.3.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.3.14.1 ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.14.2 จัดให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อมให้กับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่ร่วมจัดการศึกษา

1.3.14.3 ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นที่ร่วมกันจัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

1.3.14.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

1.3.14.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการตามความเหมาะสมและจำเป็น

1.3.14.6 ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาเป็นการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจต่อบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการและสถาบันสังคมอื่นในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและสร้างความรู้ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อมให้กับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ

สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่ร่วมจัดการศึกษา ส่งเสริมและ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมี ประสิทธิภาพและช่วยเหลือทางวิชาการตามความเหมาะสมและจำเป็น

1.3.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของสถานศึกษา

1.3.15.1 ศึกษาและวิเคราะห์ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงาน ด้านวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

1.3.15.2 จัดทำร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

1.3.15.3 ตรวจสอบร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงาน ด้านวิชาการของสถานศึกษาและแก้ไขปรับปรุง

1.3.15.4 นำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

1.3.15.5 ตรวจสอบและประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

สรุปได้ว่า การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของสถานศึกษา เป็นการจัดทำร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับรู้และถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน และมีการ ตรวจสอบและประเมินผลการใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ของสถานศึกษาและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

1.3.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

1.3.16.1 ศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่างๆ ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเป็นหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ ในการจัดการเรียนการสอน

1.3.16.2 จัดทำหนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่าน ประกอบ แบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน

1.3.16.3 ตรวจสอบพิจารณาคุณภาพหนังสือเรียน หนังสือเสริม ประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบแบบฝึกหัด ใบงาน ใบความรู้เพื่อใช้ประกอบ การเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา เป็นการสำรวจและศึกษารายการหนังสือแบบเรียน แบบฝึกหัด เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ และประสานหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อคัดเลือกหนังสือแบบเรียน ให้สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนในสถานศึกษา

1.3.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.3.17.1 จัดให้มีการร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่อง การจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งให้มีการ จัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

1.3.17.2 พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนา สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

1.3.17.3 พัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยมุ่งเน้น การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ให้ข้อเท็จจริง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้น โดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

1.3.17.4 พัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษาและชุมชน

1.3.17.5 นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ในการจัดหา ผลิตใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

สรุปได้ว่า การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นการ วางแผนงานในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาพร้อม ทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา และมีการบริการฝึกอบรมบุคลากรในการใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรม สำเร็จรูปและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการสร้างสื่อการเรียนการสอน มีการนิเทศติดตามและ ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิตใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี ทางการศึกษา

ประสิทธิผลโรงเรียน

1. ความหมายของประสิทธิผลโรงเรียน

คำว่า ประสิทธิผล (Effectiveness) ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช (2546, หน้า 667) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิผล หมายถึง ผลสำเร็จ, ผลที่เกิดขึ้น ส่วนพระมหาดาน สมบูรณ์ (2553, หน้า 25) ให้ความหมายของประสิทธิผลว่า หมายถึงผลสำเร็จในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดผลลัพธ์ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ ตามเกณฑ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการ สอดคล้องกับความคิดเห็นของหน่วยตรวจสอบภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2553) ได้กล่าวไว้ว่า ประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และมีสเกลและคณะ (Miskel and other, 1983 อ้างใน Hoy and Miskel, 2001, pp.306) กล่าวว่า ประสิทธิผลโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนสามารถผลิตและบริการที่มีปริมาณและคุณภาพมากกว่ารวมทั้งมีความสามารถยืดหยุ่นและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดี

Gibson and other (2000, pp. 55) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิผล (effectiveness) มาจากคำว่า effect ที่ใช้ในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล (cause and effect) โดยอธิบายถึงประสิทธิผลว่ามี 3 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์การ ซึ่งในแต่ละระดับของประสิทธิผลจะมีประสิทธิผลจะมีปัจจัยที่มีเหตุผลต่างกันดังนี้

1. ประสิทธิผลระดับบุคคล (Individual Effectiveness) เป็นการเน้นผลปฏิบัติงานเฉพาะบุคคลหรือสมาชิกในองค์การที่ทำงานตามหน้าที่และตำแหน่งในองค์การ ซึ่งโดยทั่วไปผู้บังคับบัญชาประเมินประสิทธิผลระดับบุคคล โดยใช้กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพิจารณาการขึ้นค่าตอบแทนหรือการให้รางวัลตอบแทน ปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิดประสิทธิผลระดับบุคคลอันได้แก่ ความสามารถ (Ability) ทักษะ (skills) ความรู้ (knowledge) เจตคติ (attitude) แรงจูงใจ (motivation) และ ความเครียด (stress)

2. ประสิทธิผลระดับกลุ่ม (group Effectiveness) เป็นภาพรวมของกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิกในองค์การที่ทำงานตามหน้าที่และตำแหน่งในองค์การเป็นปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิดประสิทธิผลระดับกลุ่มอันได้แก่ ความสามัคคี (Cohesiveness) ภาวะผู้นำ

(leadership) โครงสร้าง (structure) สถานะภาพ (status) บทบาท (roles) และบรรทัดฐาน (nouns)

3. ประสิทธิภาพระดับองค์การ (Organizational Effectiveness)

เป็นภาพรวมประสิทธิผลระดับบุคคลและระดับกลุ่ม เป็นปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิดประสิทธิผลระดับองค์การ ได้แก่ สภาพแวดล้อม (Environment) เทคโนโลยี กลยุทธ์ โครงสร้าง กระบวนการต่างๆ และวัฒนธรรมโดยที่ประสิทธิผลองค์การทั้ง 3 ระดับมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งประสิทธิผลองค์การขึ้นอยู่กับประสิทธิผลบุคคลและกลุ่มนั่นเอง นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นอีกหลายประการ เช่น ชนิดขององค์การงานที่องค์การทำ และเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำงานขององค์การ

Hoy and Miskel, (2001, pp. 306) ได้รวบรวมความคิดของนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายประสิทธิผลโรงเรียน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการหรือความพึงพอใจในการทำงานของครูหรือขวัญกำลังใจของสมาชิกโรงเรียนที่ดีและสรุปว่าประสิทธิผลของโรงเรียนจะพิจารณาได้จากตัวบ่งชี้ 4 ประการ คือ

1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก
3. สามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

สำหรับความหมายของประสิทธิผลโรงเรียน การวิจัยครั้งนี้ หมายถึง เป็นความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายในการทำงาน โดยพิจารณาจากความสามารถของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข รวมถึงสถานศึกษาสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีและสามารถยืดหยุ่นปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้

2. โรงเรียนที่มีประสิทธิผล

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 6) นำเสนอว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิผล หมายถึง โรงเรียนที่สามารถบริหารจัดการศึกษา ได้บรรลุตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่กำหนดไว้ว่า สถานศึกษาต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการ

การคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไข
ปัญหาการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้
คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้
ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ
มีความรอบรู้ ทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึง
ความแตกต่างของผู้เรียนและจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่

ส่วน Caldwell and Spinks (1990, pp. 108 อ้างใน ดำรงค์ดี สุดเสนห์,
2551) ได้สรุปให้ทราบว่าลักษณะโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้น ประกอบไปด้วย 4 เรื่องใหญ่
คือ

1. เน้นเรื่องการเรียนการสอน โดยผู้บริหารจะต้องมีความเป็นผู้นำทาง
การศึกษา

2. ความสามารถได้รับการตรวจสอบได้ทั้งจากท้องถิ่น จากรัฐหรือ
จากส่วนกลางทั้งนี้นอกจากโรงเรียนจะต้องบริหารภายใต้กรอบของท้องถิ่น ของรัฐ หรือ
ของส่วนกลาง หรืออาจอยู่ในรูปของกฎระเบียบ นโยบาย หรือการจัดลำดับความสำคัญ

3. การมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมจากครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

4. การมีแผนงานที่พัฒนาในวิชาชีพเนื่องจากการบริหารแบบกระจาย
อำนาจต้องการให้บุคลากรมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะ
ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียน การกำหนดนโยบาย การจัดลำดับความสำคัญ
การจัดสรรทรัพยากร กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลที่เหมาะสม

และศิริวรรณ หวลกระสินธุ์ (2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์
ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ 1 อำเภอ 1
โรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
ครูที่ปฏิบัติการสอน โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล ผลจากการวิจัยพบว่า
ประสิทธิผลโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันโดยรวมมีประสิทธิผล
อยู่ในระดับมากและภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิผล

ส่วนนักการศึกษาต่างประเทศที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของ
โรงเรียน เช่น Griffin (2002, อ้างถึงใน ไชยา บัวไชยสิทธิ์, 2557 หน้า 47) ได้ทำการศึกษา
เกี่ยวกับรูปแบบการจัดโครงสร้างโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดโครงสร้างทางการบริหารอยู่ใน

โรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ ผลจากการวิจัยพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กจะดำเนินการได้ดีถ้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน 8 ขั้นตอน คือ

1. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. โรงเรียนได้มีโอกาสในการสรรหาครูด้วยตนเอง
3. เน้นหลักสูตรเกี่ยวกับการเตรียมตัวครูและเตรียมการเรียนการสอน
4. เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาที่หลากหลาย
5. จัดตารางการเรียนแบบยืดหยุ่นตามกิจกรรมการสอน
6. ครูจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงเป้าหมายของโรงเรียน
7. ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน
8. การวัดและประเมินผลดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเน้นผลลัพธ์

ที่เกิดกับตัวนักเรียน

และ Barnhart (2001, อ้างถึงใน ไชยา บัวไชยสิทธิ์, 2557 หน้า 47 – 48)

ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้การจัดการศึกษาล้มเหลวเมื่อจำแนกโรงเรียนเป็น 3 ประเภท คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนที่อยู่ในชนบท และโรงเรียนที่มีความพร้อมทางทรัพยากรการบริหารโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาจากกรณีตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า

1. การรับทราบสภาพปัญหาด้านการเงินของโรงเรียนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแตกต่างกัน บางกลุ่มรับทราบข้อมูลละเอียด บางกลุ่มรับทราบทั่วไป และบางกลุ่มรับทราบอยู่ในวงจำกัด
2. ผู้มีส่วนได้เสียของโรงเรียนจะมอบภาระเรื่องงบประมาณว่าเป็นเรื่องของรัฐที่จะต้องรับภาระ
3. ผู้มีส่วนได้เสียของโรงเรียนจะดำเนินการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนบ้างเฉพาะโรงเรียนของตนเองเท่านั้น
4. ผู้มีส่วนได้เสียของโรงเรียนรับทราบและตระหนักดีว่าการที่โรงเรียนมีขนาดเล็กมีแนวโน้มที่จะมีความเสี่ยงเรื่องภาระค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่กว่า
5. ผู้มีส่วนได้เสียของโรงเรียน รู้ดีว่าคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กมักจะไม่ดีในเรื่องของหลักสูตรและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

จากแนวคิดและความหมายของประสิทธิผล กล่าวโดยสรุปว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลคือโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความ

สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. ลักษณะประสิทธิผลของโรงเรียน

ประสิทธิผลของโรงเรียน (School Effectiveness) หรือโรงเรียนที่มีประสิทธิผล (Effective School) นั้น มีความหมายคล้ายคลึงกัน เช่น โรงเรียนคุณภาพ โรงเรียนสมบูรณ์แบบ โรงเรียนในฝัน หรือโรงเรียนดี เป็นต้น จะเห็นได้ว่ามีความหมายเชิงบวกทั้งสิ้น ซึ่งแสดงถึงโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นโรงเรียนที่มีการปรับปรุงพัฒนา จนมีความสำเร็จเกิดขึ้นทุกด้านเป็นที่พึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะประสิทธิผลของโรงเรียน ผู้วิจัยขอนำแนวคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การกำหนดตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียน ดังนี้

Mott (1972, quoted in Hoy and Miskel, 2001) ได้สร้างตัวแบบเกี่ยวกับการรับรู้ประสิทธิผลขององค์กร โดยการรวมเอาผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. ปริมาณของผลผลิต
2. คุณภาพของผลผลิต
3. ประสิทธิภาพ
4. ความสามารถในการปรับตัว
5. ความยืดหยุ่น

ซึ่ง Mott ได้ให้เหตุผลว่าเกณฑ์ทั้ง 5 เหล่านี้เป็นตัวกำหนดความสามารถขององค์กรในการระดมพลังสำหรับปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและการปรับเปลี่ยนโรงเรียนที่มีประสิทธิผลจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้นก่อให้เกิดเจตคติในทางบวกของนักเรียนที่มากกว่า ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีกว่า และสามารถแก้ปัญหาภายในได้ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ได้ยึดรูปแบบที่เน้นเป้าหมายและระบบทรัพยากร

ส่วน Cheng (1996) ได้เสนอตัวแบบประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งปรับปรุงจากตัวแบบของ Cameron (1984) จำนวน 8 ตัวแบบ ดังนี้

1. ตัวแบบเป้าหมาย ซึ่งได้นิยามประสิทธิผลของโรงเรียนว่าเป็นโรงเรียนที่สามารถดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกข้อ เงื่อนไขของการประเมินอยู่ที่โรงเรียนต้องมีเป้าหมายของโรงเรียนที่ชัดเจน และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ซึ่งในทางปฏิบัติจริงอาจเกิดความยุ่งยากหากกำหนดเป้าหมายไม่ชัดเจน เพราะโรงเรียนหรือผู้ปกครองอาจกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนไม่ตรงกัน เช่น โรงเรียนเน้นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในขณะที่ผู้ปกครองอาจต้องการให้เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น โรงเรียนจึงควรให้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมเพื่อให้เกิดการยอมรับและเป็นที่ยอมรับตรงกันของทุกฝ่าย สำหรับตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินตามตัวแบบนี้ คือ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด

2. ตัวแบบทรัพยากรปัจจัยป้อน นิยามประสิทธิผลของโรงเรียนว่าเป็นโรงเรียนที่สามารถจัดหาทรัพยากรหรือมีปัจจัยป้อน เช่น นักเรียนที่มีคุณภาพ เงื่อนไขของการประเมินอยู่ที่ต้องแน่ใจว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรในการดำเนินงานกับผลผลิต และโรงเรียนอยู่ในสภาพที่ขาดแคลนทรัพยากร หากโรงเรียนสามารถจัดหาทรัพยากรได้ตามที่ต้องการก็แสดงว่าโรงเรียนประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคือ ทรัพยากรต่างๆ ที่จัดหาได้ แต่จุดอ่อนของตัวแบบนี้ คือ การเน้นทรัพยากรและปัจจัยป้อนมากเกินไปจนไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการดำเนินงาน

3. ตัวแบบกระบวนการ นิยามประสิทธิผลของโรงเรียนว่าเป็นโรงเรียนที่มีกระบวนการดำเนินงานภายในราบรื่น ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งตัวแบบนี้จะใช้ได้ดีถ้ามั่นใจว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรในการดำเนินงานกับผลผลิตจริง ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน คือ ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร วิธีการติดต่อสื่อสารในโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการทำงานของทุกฝ่าย

4. ตัวแบบความพึงพอใจ นิยามประสิทธิผลของโรงเรียนว่าเป็นโรงเรียนที่สามารถดำเนินการให้ได้ผลเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะฝ่ายที่รับผิดชอบในการบริหารโรงเรียน แต่หากผู้เกี่ยวข้องมีความต้องการที่แตกต่างกัน ตัวแบบนี้อาจไม่เหมาะสมที่จะนำไปใช้เพราะเป็นการยากสำหรับโรงเรียนที่จะดำเนินงานให้สนองความต้องการหรือเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย ซึ่งตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคือ ความพึงพอใจของโรงเรียน หรือคณะกรรมการหรือกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. ตัวแบบการดำเนินงานถูกต้องตามหลักการ นิยามประสิทธิผลของโรงเรียนว่าเป็นโรงเรียนที่สามารถแข่งขันในการดำเนินงานในทุกวิถีทางที่จะทำให้โรงเรียนอยู่รอดได้โดยไม่ผิดหลักการ เงื่อนไขในการใช้อยู่ที่สภาพความเปลี่ยนแปลงภายนอกที่กดดันให้โรงเรียนต้องดำเนินงานให้อยู่ได้ โดยเฉพาะการแสวงหาทรัพยากรต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินงาน ตัวแบบนี้จึงยอมให้โรงเรียนมีการใช้กลไกการตลาดในการบริหารจัดการให้สามารถอยู่ได้โดยไม่ต้องยุบเลิกกิจการ และจะใช้ก็ต่อเมื่อมีการประเมินเพื่อนำผลไปใช้ในการตัดสินใจขนาดของโรงเรียนว่าควรปรับขยาย ดำเนินการต่อ หรือยกเลิก หากดำเนินการไม่ได้ผล ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน คือ ภาพลักษณ์ของโรงเรียน และชื่อเสียงกิตติศัพท์

6. ตัวแบบเน้นการดำเนินงานที่ยังไม่บรรลุผลนิยามประสิทธิผลของโรงเรียนว่าเป็นโรงเรียนที่สามารถดำเนินงานให้ปลอดจากคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ และบอกได้ว่าลักษณะอะไรบ้างที่ไม่ควรปรากฏอยู่ในโรงเรียน เช่น การติดสิ่งเสพติดของนักเรียนถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ หากโรงเรียนสามารถแสดงผลการดำเนินงานได้ว่านักเรียนในโรงเรียนปลอดสิ่งเสพติดจริง แสดงว่าโรงเรียนดำเนินงานได้ประสบความสำเร็จ ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน คือ สภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นปัญหาและจุดอ่อนในสถานศึกษา เป็นต้น

7. ตัวแบบการเรียนรู้ขององค์การนิยามประสิทธิผลของโรงเรียนว่าเป็นโรงเรียนที่สามารถพัฒนาองค์การให้เกิดการเรียนรู้ได้ สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกกดดันให้โรงเรียนต้องปรับตัว ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน คือ ความตระหนักถึงความต้องการจำเป็นภายนอก การกำกับติดตามการทำงาน การวางแผนพัฒนา และประเมินการทำงานต่างๆ

8. ตัวแบบการบริหารคุณภาพโดยรวม ได้นิยามประสิทธิผลของโรงเรียนว่าเป็นโรงเรียนที่สามารถบริหารจัดการโดยรวมซึ่งตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด เงื่อนไขอยู่ที่ว่าต้องมีความสอดคล้องของเป้าหมาย หรือความต้องการจำเป็นของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมิน คือ ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร การบริหารจัดการ กระบวนการทำงาน และผลงาน

จากตัวแบบความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า การประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับสภาพเงื่อนไขของโรงเรียนว่า ควรใช้ ตัวแบบใดในการประเมินโรงเรียนมีอิสระในการกำหนดรูปแบบการประเมินประสิทธิผลการ ดำเนินงานของตนเอง ขึ้นอยู่กับนโยบายหรือสภาพบริบทของโรงเรียน ดังแสดงในตาราง

ตาราง 1 ตัวแบบประสิทธิผลของโรงเรียนในทัศนะของ Cheng

ตัวแบบ	มิโนทัศน์เกี่ยวกับ ประสิทธิภาพ ของโรงเรียน	เงื่อนไข การใช้ตัวแบบ	ตัวบ่งชี้/สาระ หลักการประเมิน
ตัวแบบที่ 1 ตัวแบบเป้าหมาย (Goal Model)	การบรรลุ เป้าหมายที่ กำหนด	มีเป้าหมายที่กำหนดชัดเจน เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย สามารถวัดได้ มีทรัพยากร ในการดำเนินงานเพียงพอ	วัตถุประสงค์ ของโรงเรียน ทั้งหมด ที่ระบุไว้
ตัวแบบที่ 2 ตัวแบบ ทรัพยากร ปัจจัยป้อน (Resource – Input Model)	การได้ทรัพยากร และปัจจัยต่างๆ ตามที่โรงเรียน ต้องการ	มีการระบุชัดเจนว่ามี ความสัมพันธ์ระหว่าง ทรัพยากรและปัจจัยที่ใช้ใน การดำเนินงานกับผลผลิต ภายใต้อำนาจจำกัดด้าน ทรัพยากร	ทรัพยากรที่ โรงเรียนได้รับ คุณลักษณะของ นักเรียนที่ คัดเลือกไว้ได้ สิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวก ต่างๆ
ตัวแบบที่ 3 ตัวแบบ กระบวนการ (Process Model)	กระบวนการ ภายในราบรื่น และสมบูรณ์	มีการระบุชัดเจนว่า มีความสัมพันธ์ระหว่าง กระบวนการกับผลผลิต	ความเป็นผู้นำ การติดต่อ สื่อสาร การมีส่วนร่วม ความร่วมมือกับ ปฏิสัมพันธ์ต่างๆ

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแบบ	มโนทัศน์เกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน	เงื่อนไขของการใช้ตัวแบบ	ตัวบ่งชี้/สาระหลักของการประเมิน
ตัวแบบที่ 4 ตัวแบบความพึงพอใจ (Satisfaction Model)	ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย	ความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรงกันและจะละเลยไม่ให้ความสำคัญไม่ได้	ความพึงพอใจของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน
ตัวแบบที่ 5 ตัวแบบการดำเนินงานถูกต้องตามหลักการ (Legitimacy Model)	การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งด้านการตลาด เป็นไปอย่างถูกต้องเพื่อให้โรงเรียนอยู่รอดได้	มีการประเมินความอยู่รอดของโรงเรียนต่างๆ	ประชาสัมพันธ์ โรงเรียน การตลาด ภาพลักษณ์ โรงเรียน ชื่อเสียง กิตติศัพท์ การแสดงความรับผิดชอบของโรงเรียนในการดำเนินงานต่อสังคม
ตัวแบบที่ 6 ตัวแบบเน้นการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมาย (Ineffectiveness Model)	การที่โรงเรียนปลอดจากคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์	ยังไม่สามารถระบุตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของการดำเนินงานของโรงเรียนได้ชัดเจน แต่มียุทธวิธี ในการพัฒนาโรงเรียน	สภาพความขัดแย้งที่เป็นอยู่ข้อบกพร่อง ปัญหาต่างๆ จุดอ่อนของโรงเรียน
ตัวแบบที่ 7 ตัวแบบการเรียนรู้ขององค์กร (Organizational Learning Model)	ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมต่างๆ และอุปสรรค	โรงเรียนกำลังมีการปรับเปลี่ยนและจะละเลยต่อสภาพแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไม่ได้	การตระหนักถึงความต้องการจำเป็นภายนอก และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นการกำกับติดตามการทำงานภายใน

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแบบ	มโนทัศน์เกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน	เงื่อนไขของการใช้ตัวแบบ	ตัวบ่งชี้/สาระหลักของการประเมิน
ตัวแบบที่ 8 ตัวแบบการบริหารคุณภาพโดยรวม (Total Quality Management Model)	การบริหารบุคคลภายในและกระบวนการที่จะสนองความต้องการของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	ความต้องการจำเป็นของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตรงกัน และมีทรัพยากร เทคโนโลยีพร้อมสำหรับการบริหารจัดการทั้งหมด	ความเป็นผู้นำ การจัดการบุคลากร การวางแผน กลยุทธ์ การบริหารจัดการ การทำงาน ผลงานที่มีคุณภาพ ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผลกระทบต่อสังคม

นอกจากนี้ Hoy and Miskel (2001) ได้ให้ทัศนะคติเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนตามระบบสังคมแบบเปิด (Open Social - systems) ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ สภาพแวดล้อม มนุษย์และทรัพยากรที่สำคัญ ภารกิจและเป้าหมาย วัสดุวิธีการ และเครื่องมือ ด้านกระบวนการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การเรียนการสอน โครงสร้างโรงเรียน บุคลากร วัฒนธรรมและบรรยากาศ และนโยบายทางการเมือง ส่วนในด้านผลผลิตซึ่งเป็นเป้าหมายขององค์การ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจในงานการขาดงาน การออกกลางคันของนักเรียน และคุณภาพโดยรวม ซึ่งทั้งหมดอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมภายนอก และยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดองค์การที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนไว้ว่า ต้องพิจารณาจากหลายส่วนโดยได้จำแนกแนวคิดเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพขององค์การออกเป็น 3 ทัศนะ ดังนี้

1. แนวคิดรูปแบบเน้นการบรรลุเป้าหมาย (Goal Model) แนวคิดเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพขององค์การแบบดั้งเดิมนั้นมักจะถูกนิยามในลักษณะของระดับของการบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้เนื่องจากเป้าหมายและความสำเร็จตามเป้าหมายเป็นสิ่งจำเป็นในการกำหนดประสิทธิผลขององค์การ โรงเรียนจะมีประสิทธิผลก็ต่อเมื่อผลลัพธ์ของกิจกรรม

ต่างๆ ในโรงเรียนสามารถสนองและบรรลุตามเป้าหมาย แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การตามรูปแบบที่เน้นการบรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย

1.1 เป้าหมายระดับองค์การเป็นเป้าหมายที่มีรูปแบบแน่นอนชัดเจนที่กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งส่วนมากจะสอดคล้องกับพันธกิจและภารกิจของโรงเรียน

1.2 เป้าหมายระดับปฏิบัติการ เป็นเป้าหมายที่กำหนดภารกิจและกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้ผลที่ได้สะท้อนไปถึงความคาดหวังขององค์การในอนาคตและการตั้งเป้าหมายขององค์การนั้นยังมีข้อตกลงเบื้องต้นในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นองค์การที่มีประสิทธิผล 4 ประการ คือ

1.2.1 การตั้งเป้าหมายต้องเป็นเป้าหมายที่ได้มาจากผู้มีอำนาจในการตัดสินใจขององค์การ

1.2.2 เป้าหมายที่ตั้งไว้จะต้องครอบคลุมภารกิจในการบริหารองค์การทั้งหมด

1.2.3 เป้าหมายจะต้องชัดเจน และมีความเข้าใจตรงกันกับผู้ที่มีส่วนร่วมและที่เกี่ยวข้อง

1.2.4 เป้าหมายจะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ (Campbell, 1977; Scott, 1992)

2. แนวคิดรูปแบบที่เน้นทรัพยากรเชิงระบบ (System – resource Model) จากข้อวิจารณ์ของรูปแบบที่เน้นการบรรลุเป้าหมายทำให้มองเห็นว่ารูปแบบประสิทธิผลขององค์การที่เน้นเป้าหมายยังไม่เพียงพอ รูปแบบที่เน้นทรัพยากรเชิงระบบจึงถูกเสนอเพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งเกี่ยวกับแนวคิดประสิทธิผลขององค์การโดยให้นิยามประสิทธิผลว่าเป็นศักยภาพขององค์การในการรักษาความได้เปรียบในการถือครองทรัพยากรที่มีค่าในภาวะที่ขาดแคลน และให้ความสนใจต่อศักยภาพขององค์การในการให้ได้มาซึ่งทรัพยากร นอกจากนี้ยังถือว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้นจะเน้นความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ความยั่งยืน และความสามารถในการแสวงหาความได้เปรียบด้านทรัพยากรให้มากที่สุด ดังนั้น เกณฑ์สำหรับการวัดประสิทธิผล คือ ศักยภาพขององค์การในการถือครองทรัพยากร โดยรูปแบบนี้มีข้อตกลงเบื้องต้นและหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ (Goodman & Penning, 1977)

2.1 องค์การเป็นระบบเปิดจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมภายนอก

2.2 การพัฒนาปรับปรุงองค์การทุกระบบมีความสอดคล้องกัน

2.3 องค์การจะมีการแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

2.4 ความต้องการในการใช้ทรัพยากรขององค์การทุกขนาด

ต่างมีความต้องการในการใช้ทรัพยากรที่แตกต่างกัน

ในขณะเดียวกันก็มีข้อวิจารณ์เช่นกันว่าการเน้นที่การจัดหาทรัพยากรมากเกินไปอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อผลลัพธ์ ที่คาดหวังหรือการให้ความสำคัญกับปัจจัยป้อนเข้ามากเกินไปจะทำให้ความสำคัญของปัจจัยป้อนออกลดน้อยลง เป็นต้น ขณะเดียวกันต่างก็มีความเห็นพ้องกันว่าแท้ที่จริงแล้ววัตถุประสงค์ทรัพยากรเชิงระบบนั้น ก็คือ วัตถุประสงค์เกี่ยวกับการนำเป้าหมายขององค์การไปสู่ระดับปฏิบัติการ (Operative Goals) ในทัศนะแรกนั่นเอง เป็นทัศนะที่ต้องมีการจัดหาทรัพยากรมาใช้ในการดำเนินงานเช่นกัน ดังนั้น ทั้งสองทัศนะจึงส่งเสริมและขยายความซึ่งกันและกัน ไม่ขัดแย้งกันและนำบูรณาการเข้าเป็นทัศนะที่สามได้ (Cameron, 1978, Scott, 1977, quoted in Hoy & Miskel, 2005)

2. แนวคิดรูปแบบการบูรณาการระบบที่เน้นเป้าหมายและทรัพยากรเชิงระบบ (Integrate Goal and System-resource Model of Effectiveness) Steers (1977) เป็นนักทฤษฎีที่พยายามรวมเอาวิธีการทั้งสองเข้าด้วยกัน เป้าหมายจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมโดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ในองค์การเป้าหมายจะเป็นตัวกำหนดแนวทางในการปฏิบัติแต่แนวคิดที่เน้นระบบทรัพยากรนั้นเห็นว่าเป้าหมายจะเป็นสิ่งที่หลากหลายเปลี่ยนแปลงไม่คงที่และจะเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาอันสั้น ยิ่งกว่านั้นการบรรลุเป้าหมายระยะสั้นบางเป้าหมายแสดงถึงพื้นฐานใหม่เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายอื่นที่ตามมา

จากทัศนะดังกล่าว (Hoy and Miskel, 2001, 2005) ได้พัฒนาเกณฑ์การประเมินความมีประสิทธิภาพขององค์การขึ้นมาชุดหนึ่ง โดยคำนึงถึงหลักการสำคัญ

3 ประการ คือ

1. หลักการเรื่องเวลา ซึ่งเห็นว่าควรให้มีการประเมินความมีประสิทธิภาพ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

2. หลักการเรื่องความหลากหลายขององค์ประกอบในการประเมิน โดยให้ประเมินจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและ

3. หลักการเรื่องความหลากหลายของเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความเป็นระบบกล่าวคือ จะต้องประเมินจากเกณฑ์ที่แสดงถึงประสิทธิผลขององค์การ 3 ด้าน ที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่

3.1 ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ทรัพยากรด้านการเงิน สิ่งอำนวยความสะดวกด้านกายภาพ ความพร้อมของนักเรียน ศักยภาพของครู ทรัพยากรด้านเทคโนโลยี การสนับสนุนของผู้ปกครอง นโยบายและมาตรฐาน

3.2 ด้านกระบวนการ ได้แก่ วิสัยทัศน์ร่วมและปรองดอง บรรยากาศระดับการจูงใจ โรงเรียนและห้องเรียน การจัดองค์การ คุณภาพหลักสูตร คุณภาพการเรียนการสอน เวลาเรียน คุณภาพของภาวะผู้นำ

3.3 ด้านผลลัพธ์ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ความพึงพอใจในงาน ระดับการขาดงานของครูและบุคลากร อัตราการออกกลางคัน และคุณภาพของการปฏิบัติงาน ดังภาพประกอบ

ปัจจัยนำเข้า (Inputs)	กระบวนการ (procedure)	ผลลัพธ์ (outcomes)
เกณฑ์ประสิทธิผล	เกณฑ์ประสิทธิผล	เกณฑ์ประสิทธิผล
1. ทรัพยากรด้านการเงิน 2. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านกายภาพ 3. ความพร้อมของนักเรียน 4. ศักยภาพของครู 5. ทรัพยากรด้าน เทคโนโลยี 6. การสนับสนุนของ ผู้ปกครอง 7. นโยบายและมาตรฐาน	1. ความกลมกลืนและวิสัยทัศน์ 2. ระดับการจูงใจ 3. โรงเรียนและห้องเรียน 4. การจัดองค์การ 5. คุณภาพของหลักสูตร 6. คุณภาพการเรียนการสอน 7. เวลาเรียน 8. คุณภาพของภาวะผู้นำ	1. ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน 2. ความพึงพอใจในงาน 3. ระดับของการขาดงาน 4. อัตราการออกกลางคัน 5. คุณภาพของการปฏิบัติงาน
มุมมองเพิ่มเติม เวลา องค์ประกอบ ↑	มุมมองเพิ่มเติม เวลา องค์ประกอบ ↑	มุมมองเพิ่มเติม เวลา องค์ประกอบ ↑

ภาพประกอบ 2 ตัวแบบบูรณาการความมีประสิทธิภาพโรงเรียน (Hoy and Miskel, 2001)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดที่สำคัญเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาความ
มีประสิทธิภาพของโรงเรียน ได้กำหนดองค์ประกอบความเป็นโรงเรียนคุณภาพตามกรอบ
แนวคิดในมิติองค์ประกอบเชิงระบบ ได้ 8 ปัจจัย และ 14 องค์ประกอบ ดังนี้คือ

1. ปัจจัยด้านบริบท ได้แก่

1.1 สภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนดี มีสังคม บรรยากาศ
สิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

2. ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล ได้แก่

2.1 ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพ และจำนวน
เพียงพอ

3. ปัจจัยด้านทรัพยากรวัสดุ ได้แก่ เทคโนโลยีและงบประมาณ ได้แก่

3.1 ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนได้มาตรฐาน

3.2 หลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น

3.3 สื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทันสมัย

3.4 แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนหลากหลาย

3.5 งบประมาณมุ่งเน้นผลงาน

4. ปัจจัยด้านกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่

4.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

4.2 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

5. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ได้แก่

5.1 การบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานเน้นการมีส่วนร่วม

6. ปัจจัยด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่

6.1 การประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพเป็นส่วนหนึ่ง
ของระบบบริหารโรงเรียน

7. ปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่

7.1 ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐาน มีพัฒนาการทุกด้าน เป็นคนดี คนเก่ง
มีความสุข สามารถเรียนต่อและประกอบอาชีพได้

8. ปัจจัยด้านโรงเรียน ได้แก่

8.1 โรงเรียนเป็นที่ชื่นชมของชุมชน

8.2 โรงเรียนเป็นแบบอย่างและให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน

4. การประเมินประสิทธิผลโรงเรียน

Hoy and Miskel (2001) ได้กล่าวถึงการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนใน 3 องค์ประกอบ คือ

1.1 การประเมินประสิทธิผลในแง่เป้าหมาย เป็นการพิจารณาว่าองค์การมีประสิทธิผลหรือไม่ โดยใช้เป้าหมายองค์การเป็นเกณฑ์ โดยใช้หลักเกณฑ์อันใดอันหนึ่งในการประเมิน เช่น วัดความสำเร็จจากความสามารถในด้านการผลิต วัดความสำเร็จจากผลกำไร เป็นต้น

4.2 การประเมินประสิทธิผลในแง่ของระบบ - ทรัพยากร เป็นการประเมินประสิทธิผลขององค์การโดยอาศัยแนวคิดที่ว่าองค์การเป็นระบบเปิด ซึ่งมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในการแลกเปลี่ยนและแข่งขันกัน จึงประเมินโดยพิจารณาความสามารถขององค์การในการแสวงหาผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อมเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องการ อันจะทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์การซึ่งเป็นการเน้นที่ปัจจัยป้อนเข้ามากกว่าผลผลิต

4.3 การประเมินประสิทธิผลโดยใช้หลายเกณฑ์ เป็นการวัดประสิทธิผลขององค์การโดยใช้เกณฑ์หลายอย่างในการวัดประเมินผล ซึ่งพิจารณาตัวแปรหลักที่อาจมีผลต่อความสำเร็จขององค์การและพยายามแสดงให้เห็นว่าตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กัน ผู้ให้แนวคิดในการประเมินประสิทธิผลขององค์การโดยวิธีนี้ ได้แก่

4.3.1 Parson (1964, quoted in Hoy and Miskel, 2001) เสนอแนวคิดในการวัดประสิทธิผลขององค์การไว้ดังนี้ คือ

4.3.1.1 การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

4.3.1.2 การบรรลุเป้าหมาย

4.3.1.3 การบูรณาการ

4.3.1.4 การคงไว้ซึ่งระบบค่านิยม

4.3.2 Mott (1972, quoted in Hoy and Miskel, 2001) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลของโรงเรียนในแง่ของความสามารถ 4 ประการดังนี้ คือ

4.3.2.1 ปริมาณและคุณภาพของผลผลิต

4.3.2.2 ประสิทธิภาพ

4.3.2.3 ความสามารถในการปรับตัว

4.3.2.4 ความสามารถในการยืดหยุ่น

4.3.3 Hoy and Miskel (2001) เสนอแนวคิดในการประเมิน
ประสิทธิผลขององค์การโดยพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้ คือ

- 4.3.3.1 ความสามารถในการปรับเปลี่ยน
- 4.3.3.2 การบรรลุเป้าหมาย
- 4.3.3.3 ความพึงพอใจในการทำงาน
- 4.3.3.4 ความสนใจในชีวิต

4.3.4 Sergiovanni (2001) เสนอแนวคิดโรงเรียนที่มีประสิทธิผล
มีลักษณะดังนี้

- 4.3.4.1 เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
- 4.3.4.2 มีแผนงานทางวิชาการที่ดี
- 4.3.4.3 จัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน
- 4.3.4.4 มีบรรยากาศโรงเรียนในทางบวก
- 4.3.4.5 ส่งเสริมความมีปฏิสัมพันธ์ต่อกับแบบเป็นกลุ่ม
- 4.3.4.6 มีการพัฒนาบุคลากร
- 4.3.4.7 ใช้ภาวะผู้นำแบบ มีส่วนร่วม
- 4.3.4.8 ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- 4.3.4.9 ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

สำหรับการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดในเรื่องของบุคคลคือ ครูผู้สอน
ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน จะต้องเป็นบุคคลที่มีเป้าหมายร่วมกันอุดมการณ์ร่วมกัน เพื่อให้
บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้การที่จะทำให้บุคคลในองค์การมีการทำงานร่วมกันได้จะต้อง
อาศัยโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจหน้าที่ การประสานงาน การแบ่งงาน
การติดต่อสื่อสาร การปรับตัวให้เข้ากับระบบภายนอกและภายในแต่ระบบจะมีปฏิสัมพันธ์
กัน เช่น ระบบโครงสร้างทางสังคม และโครงสร้างทางวัฒนธรรมในองค์การ เมื่อภายใน
โรงเรียนสามารถสร้างระบบค่านิยมและการรักษาวัฒนธรรมในองค์การได้เป็นอย่างดี
โดยบุคลากรทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบตนเองได้แล้ว ย่อมแสดงถึงประสิทธิผลขององค์การ
ที่อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ

บริบทของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีนโยบายในด้านการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ดูแลคุณภาพการบริหารจัดการการศึกษาเด็กและเยาวชน ให้มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพที่ดี ให้การสนับสนุนการพัฒนาครู หลักสูตรสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณภาพและความรู้แก่นักเรียน การเตรียมพร้อมด้านการศึกษาเพื่อ ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการ เรียนรู้ตลอดชีวิต ให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและสติปัญญา ส่งเสริมบทบาทของสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านการศึกษา อาชีพ พัฒนาชุมชน อนามัย มีส่วนร่วมทางการเมือง การสนับสนุนส่งเสริมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้ง ระบบ โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ให้เป็นโรงเรียน ต้นแบบ ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด ได้แก่ โรงเรียนเตี้อครีไพรวลัย โรงเรียนธาตุทองอำเภวยายไทย โรงเรียนภูดินแดงวิทยา โรงเรียนร่มไทรวิทยา โรงเรียนสกลทวาปี และโรงเรียนคำยาง พิทยาคม (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร, 2556)

1. โรงเรียนเตี้อครีไพรวลัย

1.1 ข้อมูลทั่วไป

1.1.1 โรงเรียนเตี้อครีไพรวลัย ตั้งอยู่เลขที่ 100 หมู่ 9 บ้านโคกไพศาล ถนนนวมฉวี ตำบลเตี้อครีคันทไชย อำเภอวานรนิวาสจังหวัดสกลนคร รหัสไปรษณีย์ 47120 โทรศัพท์ 042-166638 โทรสาร 042-166638 e-mail : duasripraiwan@hotmail.com website : <http://www.dsw.ac.th>

1.1.2 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

1.1.3 เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษา
ปีที่ 6

1.1.4 กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1.2.1 ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา

นายสุทัศน์ สุวรรณโน วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.)
สาขาการบริหารการศึกษา

1.2.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา (ที่ได้รับแต่งตั้ง) 1 คน

นายพิทักษ์ สร้อยสนธิ วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต
(ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา

1.3 ประวัติของโรงเรียน

เดิมโรงเรียนเดื่อศรีโพธิ์วัลย์ เป็นโรงเรียนสาขาของโรงเรียนมัธยม
วานรนิวาส กรมสามัญศึกษา ได้อนุมัติให้ดำเนินการจัดสาขา ที่ตำบลเดื่อศรีคันไชย
อำเภอกวนรนิวาส จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ 7 เมษายน พุทธศักราช 2525 โดยให้เปิด
ทำการเรียนการสอนแบบสหศึกษา จำนวน 2 ห้องเรียน และมีนักเรียนทั้งหมด 90 คน
ในปีแรกมีจำนวนทั้งสิ้น 64 คน แยกเป็นชาย 32 คน หญิง 32 คน มีการจัดการเรียน
การสอนโดยหมุนเวียนครูจากโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส มาทำการสอน ในภาคเรียนที่ 1
มีครูหมุนเวียนมาทำการเรียนการสอน จำนวน 10 คน มีนักการประจำสัปดาห์ละ 1 คน
โรงเรียนมอบหมายให้นายประเสริฐ เคนทวย ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ทำหน้าที่ดูแลสาขา
และมอบหมายให้ ว่าที่ ร.ต.ชัยเดช บุญรักษา ทำหน้าที่หัวหน้าหน่วยจัดมาปฏิบัติหน้าที่ใน
วันจันทร์ พุธ ศุกร์ ผู้ช่วยหน่วยจัดมาปฏิบัติหน้าที่ใน วันอังคารและวันพฤหัสบดี สำหรับการ
การก่อตั้งโรงเรียนมัธยมสาขา ตำบลเดื่อศรีคันไชย เบื้องต้น นายศรีจันทร์ สุวรรณเทน
กำนันตำบลเดื่อศรีคันไชย ประธานสภาตำบลเดื่อศรีคันไชย ได้ทำหนังสือร้องขอไปยัง
โรงเรียนมัธยมวานรนิวาสให้ดำเนินการเปิดสาขาตำบลเดื่อศรีคันไชย เพราะชาวบ้านตำบล
เดื่อศรีคันไชยได้ตระหนักเห็นความสำคัญของการศึกษา และความเดือดร้อนของลูกหลาน
ที่ไปเรียนต่อที่อื่นไกลๆ โดย ผู้อำนวยการฉลอง บาลลา ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวานร
นิวาส ซึ่งมีดำริอยู่แล้วที่จะดำเนินการเปิดสาขาทั้ง 4 มุมเมือง จึงได้เสนอเรื่องโดยแสดง
ความเห็นชอบไปยังคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด และกรมสามัญศึกษา จนได้รับ
อนุมัติ ในที่สุด

ในปีการศึกษา 2536 โรงเรียนสามารถรับนักเรียนมัธยม ได้จำนวน 102 คน
จัดการเรียนการสอนเป็น 3 - 2 - 0 รวมนักเรียนในปีนี้ 168 คน กรมทรัพยากรธรณีได้
ขุดเจาะบ่อบาดาล 1 บ่อ ลึก 42 เมตร คุณภาพน้ำดีมากและทางโรงเรียนร่วมกับสภาตำบล
และชาวบ้านได้บริจาคเพิ่มเติมโดยทางโรงเรียนได้ใช้เงินอุดหนุนในการสร้างอาคารเรียน
ชั่วคราว ขนาด 6x36 เมตร อีกหนึ่งหลัง เพื่อเตรียมการรับนักเรียนในปี 2537 จากการ
บริจาคของชาวบ้านโนนแพง บ้านโคกไพศาล บ้านป่านเจริญ และบ้านเดื่อศรีคันไชย ซึ่งใน
การสร้างครั้งหลังไม่ได้ใช้ไม้ในพื้นที่เลยจ้างเสื่อในราคา เมตรละ 9 บาท และได้ทำการยก
เสาเอกอาคารเรียนหลังที่ 2 ในวันที่ 22 ธันวาคม 2536 โดยได้รับความช่วยเหลือจาก

นักการภารโรง ประชาชนตำบลเตือศรีคันไชยอีกเช่นเคย ก่อสร้างประมาณ 6 วัน
 จึงแล้วเสร็จทางรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ ฯพณฯ ท่านสัมพันธ์ ทองสมัคร
 ได้ประกาศให้โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส สาขาตำบลเตือศรีคันไชย เป็นโรงเรียนเอกเทศ
 ให้ชื่อว่า “โรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์” อักษรย่อ ด.ศ.ว. เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2536 โดยทาง
 เบื้องต้นสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดสกลนคร ได้แต่งตั้งนายวิโรจน์ ศรีพรหมทัต
 ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส รักษาการครูใหญ่โรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์
 อีกตำแหน่งหนึ่ง โดยกำหนดแผนจัดชั้นเรียนเป็น 3-3-2/120-102-66 ในปีการศึกษา
 2537 ในวันที่ 13 พฤษภาคม 2537 กรมสามัญศึกษาได้แต่งตั้ง ว่าที่ ร.ต.ชัยเดช บุญรักษา
 ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส รักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่
 โรงเรียน เตือศรีไพรวัลย์ และในวันที่ 1 กรกฎาคม 2537 กรมสามัญศึกษาได้แต่งตั้งให้
 ว่าที่ ร.ต. ชัยเดช บุญรักษา เป็นครูใหญ่โรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์ และวันที่ 30 ธันวาคม
 2537 กรมสามัญศึกษาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่และในปีการศึกษา 2543
 ได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จนถึงวันที่ 9 มกราคม 2546 ได้ย้ายไปดำรง
 ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน กุดบากพัฒนศึกษา อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร ต่อมา
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้มีคำสั่งให้นายสมภาร นามมะลา
 ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าดอกคำวิทยาคม อำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย มาดำรงตำแหน่ง
 ผู้อำนวยการโรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์ จนถึงวันที่ เดือน 2551 ได้ย้ายไปดำรงตำแหน่ง
 ผู้อำนวยการโรงเรียนน้ำซึมพิทยาคม จังหวัดอุดรธานี ต่อมานายเชิดชาย ราชกรม ย้ายมา
 ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์ ซึ่งได้ย้ายมาจาก โรงเรียนคำยาง
 พิทยาคม อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร และดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนเตือศรี
 ไพรวัลย์ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร และปัจจุบันมีนายสุทัศน์ สุวรรณโน
 เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนเตือศรีไพรวัลย์ ซึ่งได้เลื่อนและแต่งตั้งจาก รองผู้อำนวยการ
 โรงเรียน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนจนถึงปัจจุบัน

2. โรงเรียนธาตุทองอำเภอยวิทย์

2.1 ข้อมูลทั่วไป

2.1.1 โรงเรียนธาตุทองอำเภอยวิทย์ ตั้งอยู่บ้านตาลเดี่ยว หมู่ที่ 2
 ตำบลธาตุ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร รหัสไปรษณีย์ 47120 โทรศัพท์ 042721679
 โทรสาร 042721679 ต่อ 11

2.1.2 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

ปีที่ 6

2.1.3 เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษา

2.1.4 อักษรย่อ ธ.อ.

2.1.5 สีประจำโรงเรียน ฟ้า - เหลือง

ฟ้า หมายถึง ความอ่อนโยน ความเมตตา

เหลือง หมายถึง ความมีคุณธรรมจริยธรรม มีความรักในหมู่ชน

ทุกชนชั้น

2.1.6 พุทธภาษิต นัตถิ ปัญญา สมาภา

ความหมาย แสงสว่างใด เสมอด้วยปัญญาไม่มี

2.1.7 ตราประจำโรงเรียน เป็นรูปพระธาตุเหนืออักษร ธ.อ. สุานพระ
ธาตุ บรรจุข้อความ นัตถิ ปัญญา สมาภา ด้านล่างเป็นริ้วบรรจุข้อความ “โรงเรียนธาตุทอง
อำนวยการวิทย์ อำเภอมหารนิवास จังหวัดสกลนคร”

2.1.8 กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9

2.1.9 ต้นไม้ประจำโรงเรียน “ต้นประดู่”

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

2.2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนธาตุทองอำนวยการวิทย์ คือ

นายณภาคล วิภาวิน

2.2.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา (ที่ได้รับแต่งตั้ง) 1 คน คือ

นายวิชัย งามวิถึ

2.3 ประวัติของโรงเรียน

ในปีการศึกษา 2525 กรมสามัญศึกษา โดยความเห็นชอบ
โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุมัติจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นในเขต ตำบลธาตุ
อำเภอมหารนิवास จังหวัดสกลนคร โดยธาตุทองอำนวยการวิทย์อาคารเรียนในขณะนั้น ได้รับ
ความร่วมมือจากคณะราษฎรในเขตตำบลธาตุ ช่วยกันจัดตั้งขึ้นเป็นการชั่วคราว มีสภาพ
หลังคามุงด้วยฟาง ฝาผนังด้วยไม้ไผ่ มีทั้งหมด 3 ห้อง แต่ละห้องมีขนาด 6*9 เมตร ที่ดิน
ที่ใช้สร้างโรงเรียนเป็นที่สาธารณประโยชน์ของตำบลธาตุ โดยความเห็นชอบของสภา
ตำบลธาตุ ยกให้กรมสามัญศึกษาใช้เป็นสำหรับสร้างโรงเรียน มีเนื้อที่ทั้งหมด 45 ไร่
3 งาน 86 ตารางวา

ปัจจุบันโรงเรียนธาตุทองอำนวยการวิทย์ ได้ถ่ายโอนไปสังกัดขององค์การ

บริหารส่วนจังหวัดสกลนคร

3. โรงเรียนภูดินแดงวิทยา

3.1 ข้อมูลทั่วไป

3.1.1 โรงเรียนภูดินแดงวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 99 หมู่ที่ 14 ตำบลหนองสนม อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร 47120

3.1.2 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร อำเภอเมืองจังหวัดสกลนคร

3.1.3 เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.1.4 อักษรย่อ ภ.ด.

3.1.5 สีประจำโรงเรียน ฟ้าย - แดง

ฟ้า หมายถึง ความอ่อนโยน ความเรียบร้อย

แดง หมายถึง ความแข็งแกร่ง อดทน

3.3.6 พุทธภาษิต สุต สุต สกเต ปัญญ

ความหมาย ฟังให้ดีเถิด แล้วจะเกิดปัญญา

3.3.7 ตราประจำโรงเรียน เปลวเทียนเหนืออักษร ภ.ด. ด้านล่างเป็นริ้วบรรจุข้อความ “เทียนให้แสง ภูดินแดงให้ปัญญา”

3.3.8 คำขวัญของโรงเรียน เรียนให้รู้ ดูให้งาม ทำให้เป็น เล่นให้เลิศ

3.2 ประวัติของโรงเรียน

โรงเรียนภูดินแดงวิทยา เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เปิดทำการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2528 เมื่อแรกเริ่มมีนักเรียนจำนวน 65 คน โดยมีว่าที่ ร.ต.ชัยเดช บุญรักษา อาจารย์ 2 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส เป็นผู้ดูแลนักเรียน จนถึงวันที่ 23 พฤษภาคม 2528 กรมสามัญศึกษา ได้มีคำสั่งบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูจำนวน 5 ราย ให้มาปฏิบัติหน้าที่สอน และมีคำสั่งให้นายบัญชา เจริญชัย อาจารย์ใหญ่โรงเรียนคำตาก้าราชประชาสงเคราะห์ ย้ายมาดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนภูดินแดงวิทยา เป็นคนแรก

ปี พ.ศ. 2528 กรมสามัญศึกษาได้จัดสรรงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียน แบบ ชค. 104 จำนวน 1 หลัง ห้องน้ำ - ห้องส้วม แบบ 6 ที่ จำนวน 1 หลัง

ปี พ.ศ. 2529 ได้รับงบประมาณจัดสร้างอาคารเรียนแบบ 108 ล จำนวน 1 หลัง

ปี พ.ศ.2535 ได้รับจัดสรรงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียน แบบ 108 ล จำนวน 1 หลัง และในเดือนตุลาคม 2535 กรมสามัญศึกษา มีคำสั่งให้นายบัญชา เจริญชัย ย้ายไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนกุดเรือคำพิทยาคาร และแต่งตั้งให้นายสัถย์ คุณประเสริฐ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวิมุตติยารามพิทยากร จังหวัดกรุงเทพมหานคร มาดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่

ปี พ.ศ.2540 กรมสามัญศึกษา มีคำสั่งให้นายสัถย์ คุณประเสริฐ ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ดงมะไฟวิทยา และแต่งตั้งให้นายสวัสดิ์ จัดสนาม ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล จังหวัดร้อยเอ็ด มาดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ และในปีนี้อเอง โรงเรียนได้รับอนุญาตให้เปิดทำการสอนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปี พ.ศ. 2546 กรมสามัญศึกษามีคำสั่งให้นางชนิสรา ดวงบุบผา ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ จังหวัดมหาสารคาม และแต่งตั้งให้ นายสมัยสุข สุจริต ผู้อำนวยการโรงเรียนลำปลาหางวิทยา จังหวัดสกลนคร มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน

ปี พ.ศ. 2547 หลังจากการยุบกรมสามัญศึกษา และจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 175 เขต ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โรงเรียนภูดินแดงวิทยา จึงได้เปลี่ยนมาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปี พ.ศ. 2550 นายสมัยสุข สุจริต ผู้อำนวยการโรงเรียน เกษียณอายุราชการ ตำแหน่งผู้อำนวยการว่างลง นายนภาดล วิภาวิน รองผู้อำนวยการโรงเรียน รักษาราชการแทน และในวันที่ 30 ตุลาคม 2550 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีหนังสือที่ ศธ 04144/ 3413 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2550 เรื่อง การถ่ายโอนสถานศึกษา บัญชี 2 ปีการศึกษา 2549 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ถ่ายโอนโรงเรียนภูดินแดงวิทยาไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยให้มอบทรัพย์สินและภารกิจการจัดการศึกษาให้เสร็จภายในวันที่ 2 พฤศจิกายน 2550

ปี พ.ศ. 2550 ได้รับจัดสรรงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียน แบบ สท 4/12 (ล)

ปี พ.ศ. 2552 ได้รับจัดสรรงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียน
แบบ สท 4/12 (ล) หอพักนักเรียนหญิง

ปี พ.ศ. 2553 ได้รับจัดสรรงบประมาณก่อสร้างส้วมนักเรียนแบบ
มาตรฐานชาย - หญิง

ปัจจุบัน โรงเรียนภูดินแดงวิทยา เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3 ถึง ช่วงชั้นที่ 4
(ม. 1 ถึง ม. 6) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีนางสาวโสภา ทวีพันธ์
ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา

4. โรงเรียนร่มไทรวิทยา

ประวัติและความเป็นมา

โรงเรียนร่มไทรวิทยา ตั้งอยู่ใน อำเภอกุตุบาก จังหวัดสกลนคร
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัด
สกลนคร ห่างจากจังหวัดสกลนคร โดยทางรถยนต์ประมาณ 35 กิโลเมตร มีประวัติความเป็นมา
เป็นมาดังนี้

ปีการศึกษา 2537 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุมัติ
ให้ โรงเรียนกุตุบากพัฒนาศึกษา เปิดโรงเรียนสาขาที่ขึ้นตำบลนาม่อง ชื่อว่า “โรงเรียน
กุตุบากพัฒนาศึกษา สาขามัชฌิมตำบลนาม่อง” โดยได้รับมอบที่ดินจากสภาตำบลนาม่อง
ซึ่งกันไว้เป็นที่เลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 53 ไร่ 2 งาน 6 ตารางวา เป็นที่ตั้งของโรงเรียน ซึ่งอยู่
ระหว่างกิโลเมตรที่ 7 และกิโลเมตรที่ 8 ถนนลาดกระเซอ - กุตุบาก (อยู่กึ่งกลางระหว่าง
หมู่บ้านนาขาม และ หมู่บ้านโพนงาม ตำบลนาม่อง) โดยชาวตำบลนาม่อง ได้ร่วมแรงร่วม
ใจบริจาคทรัพย์และไม้เพื่อสร้างเป็นสถานที่เรียนได้ 1 หลัง และปีการศึกษา 2537
เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน โดยมี นายกุลดิลก โทชัยคำ
ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนกุตุบากพัฒนาศึกษา ในขณะนั้นทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน
โรงเรียนมัธยมสาขา และได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมาจนถึง
ปัจจุบัน

ปีการศึกษา 2540 ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นโรงเรียนเอกเทศจาก
กระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2540 โดยมี ฯพณฯ สุขวิช รังสิตพล รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ลงนามในประกาศตั้งโรงเรียนโดยชื่อว่า “โรงเรียนร่มไทร
วิทยา”

ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนร่วมไทรวิทยา ได้เข้าสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสกลนคร เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2550 ได้ถ่ายโอนสถานศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรับโอนคือองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ในการทำพิธีส่งมอบและรับมอบการถ่ายโอนสถานศึกษาได้มีขึ้น ที่ห้องประชุมอาคารไทรทอง โรงเรียนร่วมไทรวิทยา โดยมี นายวัชรพงศ์ สุขรักษา ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 2 เป็นผู้ส่งมอบสถานศึกษา และ นายวีรศักดิ์ พรหมภักดี นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร เป็นผู้รับมอบสถานศึกษา โดยมี ส.ส.สาคร พรหมภักดี นายอำเภอกุตบาก หัวหน้าส่วนราชการข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอ กุตบาก สมาชิกสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนาม่อง สมาชิกองค์การบริหารส่วน จังหวัดสกลนคร และแขกผู้มีเกียรติในเขตจังหวัดสกลนคร ร่วมเป็นสักขีพยาน

5. โรงเรียนสกลทวาปี

5.1 ข้อมูลทั่วไป

5.1.1 โรงเรียนสกลทวาปี ตั้งอยู่เลขที่ 195 หมู่ที่ 10 ถนนสกลนคร – นานาแก บ้านโพนยางคำ ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร รหัสไปรษณีย์ 47000 โทรศัพท์ 0 – 4275 – 6224 โทรสาร. 0 – 4275 – 6224 website : www.skr2.ac.th

5.1.2 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

5.1.3 เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

5.2.1 นายเชิดชาย ราชกรม ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา

5.2.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา (ที่ได้รับแต่งตั้ง) 1 คน

นางญาดา พรหมสาขา ณ สกลนคร วิทยฐานะ รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

5.3 ประวัติของโรงเรียน

ด้วยกรมสามัญศึกษามีนโยบายที่จะให้จัดตั้งโรงเรียนชานเมือง เพื่อเป็นการรองรับนักเรียนรอบนอก ที่จะเข้าไปเรียนในตัวจังหวัด นายบุญธรรม กัลยาบาล ผู้อำนวยการโรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล จึงเริ่มโครงการจัดตั้งสาขาโรงเรียนสกลราช

วิทยานุกูลขึ้น เมื่อเดือนกันยายน 2535 โดยมอบหมายให้นายสุชาติ หอมไกรลาศ
รักษาการรองผู้อำนวยการ โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล เป็นผู้ดูแลสาขา

พื้นที่ก่อตั้งโรงเรียน ตำนานเล่ากันว่าที่มเหศักดิ์สาธารณประโยชน์
เดิมเป็นเส้นทางผ่านของโขลงช้างเผือก เจ้าปู่ จนกลายเป็นคูสิก จึงเรียกว่า “คูช้างเผือก”
เมื่อเจ้าปู่ตายกลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สิงสถิตย์อยู่ในป่าเป็นอาถรรพ์

ประกาศตั้งโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการประกาศตั้งโรงเรียน เมื่อ
วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2537 เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแบบสหศึกษาชื่อ “โรงเรียน
สกลราชวิทยานุกูล 2” และในปีการศึกษา 2540 กรมสามัญศึกษาอนุมัติให้เปิดสอนใน
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

เมื่อวันที่ 4 ธ.ค. 2550 ถ่ายโอนสถานศึกษา มาสังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดสกลนคร

ปัจจุบันโรงเรียนสกลทวาปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร
ตั้งอยู่ที่ 195 หมู่ 10 บ้านโพนยางคำ ตำบลโนนหอม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

5.4 ปรัชญา คติพจน์ สัญลักษณ์ สีประจำโรงเรียน วิสัยทัศน์
เป้าประสงค์ และค่านิยม ยุทธศาสตร์ และมาตรฐานของโรงเรียนสกลทวาปี

ปรัชญาโรงเรียน

สร้างสรรค์ปัญญา พัฒนาคุณธรรม

คติพจน์โรงเรียน

วิชา จรณสมฺปนฺโน โสเสฏฺโฐ เทวมานุเส ความหมายว่า

คนที่เพียบพร้อมด้วยความรู้และความประพฤติเป็นผู้ประเสริฐสุดทั้งในหมู่เทวดาและมนุษย์

สัญลักษณ์โรงเรียน

พระพุทธรูปประทานพรและช้างเผือก

สีประจำโรงเรียน สีน้ำเงินและสีทอง

สีน้ำเงิน หมายถึง ความเพียบพร้อมด้วยความรู้และความ

ประพจน์

สีทอง หมายถึง ความประเสริฐสุดทั้งในหมู่เทวดาและมนุษย์

อักษรย่อโรงเรียน ส.ท.ป.

ต้นไม้ประจำโรงเรียน ต้นยาง

วิสัยทัศน์ (Vision)

โรงเรียนสกลทวาปี เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นศูนย์บริการชุมชน ครูและนักเรียน มีความรู้คู่คุณธรรม มีความสุขในการดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบนพื้นฐานของความเป็นไทย

6. โรงเรียนค้ายางพิทยาคม

6.1 ข้อมูลทั่วไป

6.1.1 โรงเรียนค้ายางพิทยาคม ตั้งอยู่เลขที่ 116 หมู่ที่ 8 ตำบลดงเหนือ อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร รหัสไปรษณีย์ 47140 โทรศัพท์ 042 – 702018 โทรสาร 042 – 702018 website <http://www.kpks.ac.th>

6.1.2 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร จังหวัดสกลนคร

6.1.3 เปิดสอนตั้งแต่ระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

6.1.4 กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9

6.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

6.2.1 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา ว่าที่ ร.ต.อานนท์ กระบอกลโท วุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

6.2.2 ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา มีจำนวน 1 คน นางวลารัตน์ ปฏิเวศ

6.3 ประวัติของโรงเรียน

โรงเรียนค้ายางพิทยาคมเป็นโรงเรียนสหศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ 116 หมู่ 8 บ้านค้ายาง ตำบลดงเหนือ อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ในที่ดินราชพัสดุ เลขที่ สน. 448 เนื้อที่ 110 ไร่ 1 งาน 33 ตารางวา เปิดทำการเรียนการสอนครั้งแรกในปีการศึกษา 2536 เป็นสาขาโรงเรียนบ้านม่วงพิทยาคม โดยมีนายวีระ พรหมภักดี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านม่วงพิทยาคม เป็นผู้ดูแล การดำเนินงานในระยะแรกได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่าย เช่น วัดโนนสะอาด บ้านค้ายางอนุเคราะห์ สถานที่เรียนในภาคเรียนแรก ส่วนในภาคเรียนที่ 2 สภาตำบลดงเหนือ ได้ก่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราว และปรับปรุงพื้นที่ให้ โดยได้รับการร่วมมือจากพ่อค้า คหบดี ประชาชนและโรงเรียนยังได้รับการอุปถัมภ์จาก พระครูปิยะธรรมรังษี (คง จันทะลูน) เจ้าอาวาสวัดหนองใหญ่ แขวงสายไหมเขตบางเขน

โรงเรียนต้นแบบ ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด ประกอบด้วย โรงเรียนสกลทวาปี โรงเรียนภูดินแดง
วิทยา โรงเรียนเคอศรีไพรวัลย์ โรงเรียนธาตุทองอำเภอยางวิทย์ โรงเรียนคำยางพิทยาคม
และโรงเรียนร่มไทรวิทยา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

บุชา ศรีสร้อย (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหา
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3
มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการ
บริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ใน
ทำงานแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 166 คน
และครูผู้สอน จำนวน 274 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซี และมอร์
แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม
มาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.64 –
0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(S.D.) การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent Sample) ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับ
สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร
เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ผู้บริหาร
โรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการ
บริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3
โดยรวม ไม่แตกต่างกัน 4) ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนที่มี
ประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน
5) ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพ
และปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ศกนคร เขต 3 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6) งานวิชาการ
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 ที่ควรได้รับการพัฒนามี

5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ และด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จินตนา สะแสงसार (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพและประสิทธิผลการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 เพื่อมุ่งศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิผลการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 270 คน ผลการวิจัยพบว่า พบว่า 1) ระดับพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ระดับพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานวิชาการ โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) ระดับพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีช่วงชั้นที่ทำการเปิดสอนแตกต่างกัน โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน 5) ระดับประสิทธิผลงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 ตามความคิดเห็น ผู้บริหาร และครูผู้สอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 6) ระดับประสิทธิผลงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 ตามความคิดเห็น ผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 7) ระดับประสิทธิผลงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 3 ตามความคิดเห็น ผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีช่วงชั้นที่เปิดทำการสอนแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ณรงค์ศักดิ์ หงษ์คำ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 5 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามตำแหน่ง เพศ และประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูป Krejcie & Morgan ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นไม่เป็นสัดส่วน

(Disproportionate stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 304 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 152 คน และครูวิชาการ จำนวน 152 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ครอบคลุมเนื้อหา 4 ด้าน คือ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา และการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ลักษณะของคำถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการทดสอบค่า F เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การจัดการเรียนการสอนและการนิเทศการศึกษารองลงมาคือ ด้านการวัดผล และประเมินผลการศึกษา และด้านการบริหารหลักสูตร
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า
  - 2.1 ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมและด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านกการนิเทศการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
  - 2.2 ข้าราชการครูที่มีเพศและประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

พระพงษ์ เผ่าภูไทย (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามุกดาหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3 - 4 ที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ไม่แตกต่างกัน และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ด้านที่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X}$) ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางยกระดับไว้ด้วยแล้ว

อภิเชก เผ่าภูไทย (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1 - 2 และ 1 - 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร พบว่า 1) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1 - 2 และ 1 - 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร อยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1 - 2 และ 1 - 3 โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ข้าราชการครู ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1 - 2 และ 1 - 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน 4) ข้าราชการครูในโรงเรียนที่เปิดสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1 - 2 และ 1 - 3 โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1 - 2 และ 1 - 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ที่เสนอแนวทางได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

อนุภรณ์ สอนมะม่วง (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 1) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการกับขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 3) ศึกษาปัญหาการ

บริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 4) เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการกับขนาด ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1และเขต 2 จำนวน 195 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประเภทมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟและทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็น รายคู่ ด้วยวิธีการเปรียบเทียบพหุคูณแบบแอลเอสดี ผลการวิจัยพบว่า 1. สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 มีสภาพการ บริหารงานวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยใน ภาพรวมมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่

2. สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพการบริหารงานวิชาการใน ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3. สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 มีปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวมอยู่ใน ระดับน้อย โดยสถานศึกษาขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษา ขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่ 4. ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

จำลอง โศตรพัฒน์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 26 คน และครูผู้สอน จำนวน 171 คน รวมทั้งหมด จำนวน 197 คน พบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ประสิทธิภาพการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 4) ระดับ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 5) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 6) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 7) ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 8) ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 9) ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สุภัทดาวัลย์ อัฐนาถ และอัครฤทธิ์ อุทัยรัตน์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำแนกตามเพศ ตำแหน่งครูผู้สอน และวุฒิทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครูผู้สอน จำนวน 238 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าเฉลี่ยค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน เท่ากับ .98 และด้านปัญหาการปฏิบัติงานเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการทดสอบค่า F ผลวิจัยพบว่า

1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และมีปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย 2) การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพบว่า 2.1) ครูผู้สอนที่มีเพศ

แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน 2.2) ครูผู้สอนที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขยายโอกาส ทั้งโดยรวมไม่แตกต่างกัน 2.3) ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เงื่อนไขที่ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า 3.1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องมีการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรสาระแกนกลางเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและท้องถิ่น 3.2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน 3.3) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาต้องกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา 3.4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาครูผู้สอนต้องศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระ 3.5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ 3.6) ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 3.7) ด้านการนิเทศการศึกษาสถานศึกษาต้องจัดอบรมหรือให้การนิเทศด้วยการสอนแก่ครูอย่างสม่ำเสมอเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานในสถานศึกษา 3.8) ด้านการแนะแนวการศึกษาสถานศึกษาต้องจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3.9) ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีการจัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3.10) ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน สถานศึกษาต้องจัดให้มีความรู้และเทคนิคทักษะทางวิชาการในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ 3.11) ด้านประสานความร่วมมือ ในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น สถานศึกษาต้องมีการประสานความร่วมมือโดยการวิจัยจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด 3.12) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงาน

วิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาต้องจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษากับสถาบันอื่นอย่างต่อเนื่อง

เพลินพิศ โลหากาศ (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานครราชสีมา เขต 6 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารงานผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 127 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 2 คน ประกอบด้วย ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานวิชาการหรือครูวิชาการ จำนวน 1 คนและครูผู้สอนในสถานศึกษาจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 254 คนกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีสุ่มตามระดับชั้น แบบไม่เป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามบทบาทการบริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson pro moment correlation coefficient ผลการวิจัย พบว่า บทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 โดยภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ด้านบทบาทในการเสริมสร้าง และด้านที่มีเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านบทบาทในการเปลี่ยนแปลงพัฒนา

สุภาพรณ์ พิลาธรรมย์ (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาตามความเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความแตกต่างของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามความเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามสถานภาพการ

ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการแนะแนว ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

สมฤดี ธรรมทัศนานนท์ (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเครือข่าย ที่ 34 สำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 34 สำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 108 คน เครื่องมือในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 34 สำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ครูที่มีเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน ปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 34 สำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

แอน สุชะจิระ (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูวิชาการระดับปฐมวัย จำนวน 156 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยการจับฉลาก เครื่องมือแบบสอบถามหาคุณภาพเครื่องมือโดยนำผลตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.60 – 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การศึกษาแนวทางแก้ปัญหา

การบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมพบว่ามีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมพบว่ามีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก และ 3) แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย 3) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและการประเมินผลการพัฒนาการ และ 5) การนิเทศภายใน ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยที่สำคัญที่สุด คือ ด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มีแนวทางการแก้ปัญหาที่สำคัญได้แก่ ผู้บริหารควรทบทวนความสำคัญและสร้างความตระหนักให้ตัวเองเป็นคนที่รู้จักวางแผนกับในทุกเรื่องและเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้ครูปฐมวัยส่งแผนการสอนทุกครั้งจัดอบรมและเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการโดยผู้บริหารอบรมร่วมกับครูจะได้มีความรู้ตรงกัน ครูปฐมวัยจัดทำแผนเมื่อจัดทำแผนเสร็จก็นำแผนไปวิเคราะห์ร่วมกันกับผู้บริหาร จัดอบรมให้กับครูปฐมวัยตามความสนใจ พาคูปฐมวัยไปศึกษาดูงาน จัดหาข้อมูล เอกสาร รูปภาพ วิดีโอต่างๆ เกี่ยวกับการจัดบรรยากาศการเรียนรู้อื่นๆ และมุมประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนตามสภาพจริง

งานวิจัยต่างประเทศ

Hoy and Miskel (2001) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ โรงเรียนที่มีประสิทธิผลด้านผลผลิต พบว่า คุณภาพของการปฏิบัติงานถือเป็นตัวบ่งชี้ความเป็นประสิทธิผลที่สำคัญของโรงเรียน คือ ถ้าครูมีคุณภาพการสอนหรือการปฏิบัติงานต่ำ นักเรียนก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย ดังนั้นผู้บริหารจะต้องส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และให้สอดคล้องกับศักยภาพความต้องการจำเป็นที่แท้จริงของครู มีการวางแผนพัฒนาบุคลากร กำกับติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

Odden and Ciune (2005, pp. 6 – 10) ได้รวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษา สรุปว่า การปรับปรุงประสิทธิภาพของโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาจะเป็น

หนทางที่จะปรับปรุงการศึกษาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่จะสอนนักเรียนทุกคนให้มีมาตรฐานที่ดี โดยเป้าหมายที่สำคัญที่โรงเรียนจะต้องกำหนดคือ 1. การยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน 2. เพิ่มปริมาณหลักสูตรให้นักเรียนเลือกหลายๆ อย่าง มีการจัดการที่ดีเกี่ยวกับการเงิน ธุรการ บุคลากร และเวลา ทั้งในระดับโรงเรียนและห้องเรียน จุดเน้นที่สำคัญ คือ การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ

Spirito (2008, p3986 – A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูใหญ่ ในฐานะผู้บริหารทางวิชาการของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในมลรัฐแคลิฟอร์เนียที่มีผลต่อความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียนได้ผลที่น่าสนใจอย่างหนึ่งว่า การพัฒนาบุคลากรของครูใหญ่ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียนและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้วย

Goodhart (2010, Abstract) ได้ศึกษาลักษณะของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของรัฐที่มีประสิทธิผลในด้านวิชาการซึ่งทำการวิเคราะห์โดยศึกษาผลผลิตทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเรียน ความสำเร็จของโรงเรียนและประสิทธิภาพของการวัดผล พบว่า ความเป็นผู้นำในการจัดองค์กรของผู้บริหารควรมีคุณธรรมจริยธรรมของครูปฏิบัติการสอนและความเป็นหนึ่งเดียวของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนและส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพซึ่งกันและกัน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในภาพรวม มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก การประกันคุณภาพการศึกษา ครูผู้สอนโดยรวมมีสภาพการดำเนินงานในระดับปานกลาง แต่ผู้บริหารมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพหรือไม่ นั่น ทั้งผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องเป็นคนที่มีความรู้ งบประมาณพร้อม กระบวนการบริหารจัดการเอี่ยมรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการศึกษาต้องเพียงพอ การจัดบุคลากรเข้าทำงานให้เหมาะสมกับงาน ประสิทธิภาพในการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการทำงานมากนัก ความตั้งใจและปฏิบัติตามขั้นตอน กระบวนการขอข่างานวิชาการมีส่วนในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทางวิชาการของโรงเรียนค่อนข้างสูง

ดังนั้น การวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพ และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน
และคณะกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ใน
ระดับปานกลาง

2. สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน
และคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร
มีความแตกต่างกัน

3. สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน
และคณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีเขตแตกต่างกัน ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดสกลนคร มีความแตกต่างกัน